

VIDA ESCALENCA

REFRESQUEM LA MEMÒRIA

RICARD GUANTER

L'AVI PAPAT, TOT UN SIMBOL

Tenia ja enllestit l'article corresponent al present mes d'abril quan un fet inesperat m'obligà a obrir un parèntesi dintre dels treballs que vinc dedicant a n'en Josep Esquirol.

La sobtada mort d'en Josep Cortal i Boada, el popular AVI PAPAT, ocorreguda el 12 del propassat mes de març, ens sorprengué a tots.

Ens sorprengué perquè, malgrat la seva avançada edat —tenia 85 anys—, se'l veia fort i valent, i amb salut per donar i per vendre.

Les seves contínues i silencioses caminades pel Passeig Marítim, el sovint anar i venir del Poble Sec, el seu parlar fort i segur, la seva fabulosa memòria, ens donaven l'esperança que tindríem Papat per temps.

Però no fou així. Els designis eterns foren uns altres.

Els escalencs, ens hem quedat orfes d'un home que era un pou de sabiduria popular, un arxiu vivent a on anàvem a consultar els qui cerquem les arrels de la nostra vila.

En Papat estava enamorat del seu poble, dels seus carrers i places, de les seves platges, roques i cales.

Tant fou així que volgué morir en contacte amb la naturel·la, amanyagat el seu rostre, vermellós i embellit, per una freda tramuntana que aquella hora i en aquell lloc es deixaba sentir. Moria al costat de companys de la seva edat, que tot sovint feien petar la xerrada, semblant al poble molts "bancs d'en Si no Fos".

Mentre les campanes del cloquer de la vila anunciaven la seva mort, m'encertava a passar pel Passeig Marítim. Aquell matí en Papat ja no hi era com els altres dies, que el podíem veure passejar d'un cap a l'altre. Us confessaré que em vaig sentir trist. El vaig trobar a faltar més que mai.

Li agradava de passejar-se prop de la mar, el seu mar que ja el bressolà de petit, anant i venint de calar i llevat, ajudant el seu pare, el seu mateix mar que el va veure créixer i fer-se home. Estimà aquest mar, malgrat haver-se'n salvat de les seves iras en quatre ocasions, havent de nedar fins a la costa.

En Papat hi passava hores i hores tot rumiant i pensant. M'ho havia dit en més d'una ocasió:

"Jo sempre estic recordant. Fins i tot, a la nit, em desvetllo i no puc dormir perquè sempre em vénen records a la memòria".

Ell recordava, quan de menut, tenint tant sols set anys, anava a treballar a la roda de Can Joan "Corder", iniciant així una vida d'esforç i sacrifici que ja no abandonaria més.

Pel seu cap passaven, sense oblidar-se'n ni un, tots els noms i cognoms dels qui amb ell feren la Comunió Solemne i tots els de la seva "quinta".

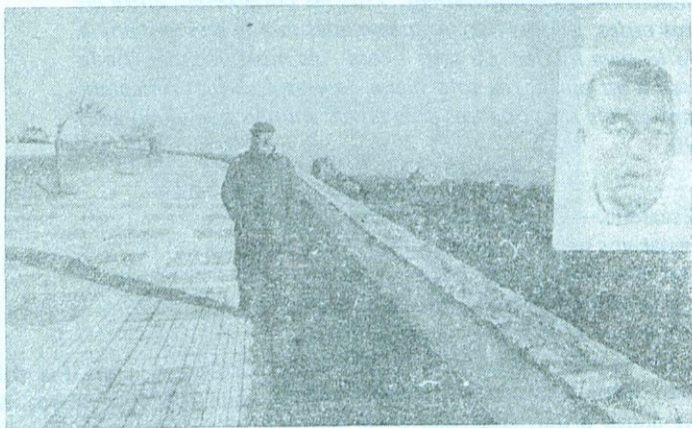
Recitava poesies i estudiantines locals, moltes d'elles, originals del seu amic d'infantesa, en Joanet Ballesta "Calafat".

Amb la pilleria —així anomenava en Papat els de la seva colla— també trobava temps per a jugar i divertir-se.

Pinzellades i més pinzellades de records, impossibles de inclure aquí i que es mereixen una millor atenció i demanen un relat més minuciós, que esperem fer-ho amb més ordre i estudi en properes ocasions.

Mentrestant vull que quedi constància del meu modest però molt sentit homenatge que vull retre a l'Avi Papat. Seria quelcom que jo no m'ho hauria perdonat mai si avui, en aquesta secció que vinc titolant "Refresquem la memòria", no parlés de qui, tantíssimes ocasions, em va refrescar la memòria amb fets i anècdotes escalenques;

Sense descuidar-se'n cap, ens anomenava tots els accidents geogràfics, per més insignificants que fossin, de tota la costa gironina, sobretot els del nostre terme municipal, que recitava, fins i tot, posant-hi rima i poesia.

Els nostres ulls no veuran més en Papat, passejant-se vora el mar, el seu mar, però espiritualment ell estarà sempre entre nosaltres. (Foto GUANTER).

Es recordava del tots els noms de les barcades i de les parelles de bou i del lloc concret i precís que ocupaven a la platja.

De menut, i tota la vida, visqués entre pescadors, el nom dels quals —millor dit, llurs motius— els recordava tots, fil per randa.

Si alguna ocasió em volia documentar amb persones grans de L'Escala, quan arribàvem a temes que feien referència al mar, sempre em donaven la mateixa resposta i idèntic consell:

"Això, el que t'ho podrà explicar bé, és en Papat".

I així, efectivament, era, com ho demostren les diferents cintes que li tinc gravades. Quan en Papat es disposava a explicar-me alguna cosa que ell considerava molt important, se'n volia assegurar bé, i amb tota la senzillesa i espontaneïtat del món, em preguntava textualment:

"Ja hi quedarà clavat?"

—Sí home que hi quedarà", li responia sense poder dissimular un somriure provocat pel seu acudit.

Segur i reconfortat per la meua afirmació, en Papat reemprenia de nou la conversa, donant-li tal vivesa i concreció de detalls que, més que fets succeïts a finals del segle passat o principis de l'actual, talment semblaven acabats de produir-se.

Foren converses, totes elles, que em permeteren posar moltes hores amb la seva agradable companyia, al temps que em facilitaren poder disposar d'una bona font informativa que faré tots els possibles de transmetre als escalencs sempre que en tingui ocasió. El dubte rau en saber-ho fer com ell es mereix.

Més que el que signa i línies, el que us parlarà serà el propi Papat. El mèrit s'ho deu, mèrit d'aquell home bo i senzill, que no s'avergonyia a dir que no havia posat el peu en una escola. Gràcies al seu esforç i amor propi, aprengué ell sol a llegir i escriure, i així, quan fou més grandet, pogué llegir les cròniques i notícies del diari a aquells vells pescadors escalencs, els quals, en no saber llegir, el cridaven a fi que els tingués enterats dels fets que succeïen en el món, aquells dies.

Quan tenia uns deu anys, assistí, no més de set dies, a una classe particular d'Esperanto que donava a L'Escala el senyor Josep Ximinis, en "Pepet Pata", en una casa del carrer la Torre.

Doncs bé, set dies foren suficients perquè, setanta-quatre anys després, en Papat encara es recordés de comptar en esperanto de l'1 al 100, de dir els dies de la setmana, els mesos de l'any, entre d'altres coses.

Una memòria fabulosa la seva que en tot moment posà a disposició del seu poble. Es la millor herència que en Papat ens deixava aquell matí de finals d'hivern.

L'avi Papat se'n ha anat per sempre, però ell ens seguirà parlant i el seu record restarà sempre viu i present entre nosaltres.